

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ВСП «ЕКОНОМІКО-ПРАВНИЧИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ
ЗАПОРІЗЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Олена ГРИБАНОВА

09 2023

РЕАЛІЗАЦІЯ ПРИНЦИПУ ДИТИНОЦЕНТРИЗМУ В
СУЧАСНІЙ ОСВІТІ

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

підготовки фахових молодших бакалаврів

галузі знань: 01 освіта / педагогіка

спеціальності: 012 дошкільна освіта

освітньо-професійної програми: дошкільна освіта

Укладач: Світлана ГРЕБІНЬ

Обговорено та ухвалено
на засіданні циклової комісії початкової
та дошкільної освіти

Протокол № 1 від "29" серпня 2023

Голова ЦК

 Юлія ТИМОШЕНКО
(ініціали, прізвище)

Ухвалено методичною радою коледжу

Протокол № 1 від "07" вересня 2023

Заступник директора з НМР

 Альона ХОДАКОВСЬКА
(ініціали, прізвище)

2023 рік

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо- професійний ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма здобуття освіти	
Кількість кредитів - 3	Галузь знань: <i>01 освіта / педагогіка</i>	Нормативна/вибіркова	
Розділів –	Спеціальність: <i>012 дошкільна освіта</i>	Рік підготовки: 3	
Загальна кількість годин - 90		6 -й сем	
		Лекції	
Тижневих аудиторних годин для денної форми здобуття освіти: 2 год.	Освітньо-професійна програма: <i>дошкільна освіта</i>	14 год.	
		Практичні	
		14 год.	
		Лабораторні	
	Освітньо-професійний ступінь: фаховий молодший бакалавр	0 год.	
		Самостійна робота	
		62 год.	
		Вид контролю:	
залік			

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Реалізація принципу дитиноцентризму в сучасній освіті» є засвоєння здобувачами освіти концептуальних основ нової освітньої системи України та розуміння змісту Базового компоненту дошкільної освіти і Концепції Нової української школи щодо надання якісної освіти, реалізації дитиноцентричного, компетентнісного, особистісно орієнтованого, аксіологічного підходів у процесі навчання та розуміння особистості дитини як найвищої соціальної цінності.

У разі успішного завершення курсу здобувач освіти набуває **програмні компетентності (з ОПШ):**

ЗК 9. Здатність до організації проєктної діяльності.

ЗК 10. Здатність до планування, складання прогнозів і передбачення наслідків своїх дій; приймання обґрунтованих рішень.

ЗК 11. Здатність ідентифікувати, формулювати та розв'язувати проблеми.

ЗК 12. Здатність діяти у відповідності з принципами академічної доброчесності.

СК 16. Здатність застосовувати знання, уміння і навички із циклу професійної підготовки, що є основою побудови змісту освітніх ліній Базового компоненту дошкільної освіти Державного стандарту дошкільної освіти для розв'язання практичних ситуацій і задач в реальному освітньому процесі закладу дошкільної освіти.

СК 17. Здатність створювати і реалізовувати умови щодо формування технологічної компетентності на засадах інтеграції різних видів діяльності дітей дошкільного віку: предметно-практичній, конструктивній, предметно-ігровій, художньо-практичній, господарсько-побутовій; використовувати засоби сучасних інформаційних і комунікаційних технологій.

СК 19. Здатність до виховання в дітей дошкільного (раннього і передшкільного) віку толерантного ставлення та поваги до інших, попередження протидії булінгу.

Програмні результати навчання, які досягаються за допомогою вивчення дисципліни (з ОПШ):

РН21. Керувати власною активністю відповідно до особистісних цінностей з урахуванням умов, цілей, завдань освітньої діяльності в закладі дошкільної освіти.

РН22. Інтерпретувати зміст і вимоги БКДО та варіативних програм дошкільної освіти, рекомендованих МОН України, обирати адекватні методики для їх забезпечення.

РН23. Проєктувати педагогічні заходи із залученням фахівців суміжних галузей (психологів, соціальних педагогів, логопедів, учителів, лікарів, фізичних реабілітологів тощо), батьків, громадських діячів та ін. для реалізації завдань всебічного гармонійного розвитку дітей.

Міждисциплінарні зв'язки.

Навчальні дисципліни: Основи філософських знань. Педагогіка з основами педагогічної майстерності. Історія української та зарубіжної культури. Психологія (загальна, дитяча, педагогічна). Анатомія, фізіологія, гігієна дітей дошкільного віку тощо.

3. Програма навчальної дисципліни

Розділ 1. Сучасна освітня парадигма. Нові підходи до освіти дітей в Україні та інструменти їх реалізації.

Тема 1. Освітні парадигми, їх розвиток у різних суспільствах.

Поняття освітньої парадигми. Різновиди освітніх парадигм у процесі історичного розвитку суспільства. Ставлення до дітей в різних соціокультурних системах та в різні історичні періоди.

Тема 2. Сучасна освітня парадигма в Україні та шляхи її реалізації. Базовий компонент дошкільної освіти.

Нова освітня парадигма в Україні. Базовий компонент дошкільної освіти (2021). Інноваційні підходи до освіти дітей в Україні в контексті нової освітньої парадигми та інструменти їх реалізації.

Тема 3. Принцип дитиноцентризму в сучасній освіті.

Поняття дитиноцентризму та його складові. Принцип дитиноцентризму – один з основних в українській освітній системі згідно до нової концепції освіти та базового компонента дошкільної освіти. Дослідження щодо запровадження дитиноцентричного підходу в сучасній освіті.

Розділ 2. Реалізація принципу дитиноцентризму в досвіді іноземних країн, у спадщині великих педагогів минулого (вітчизняних та зарубіжних) та в сучасній системі освіти.

Тема 3 – 4. Ідеї дитиноцентризму в освітніх системах інших країн.

Реалізація принципу дитиноцентризму в педагогічних системах різних країн світу (Чехія, Польща, Фінляндія, Сінгапур, Литва, Болгарія, Німеччина, Великобританія, США тощо).

Тема 5 – 6. Застосування ідей дитиноцентризму в спадщині великих педагогів минулого (вітчизняних і зарубіжних) та сучасній системі освіти.

Історична ретроспектива світової педагогічної думки. Ідеї дитиноцентризму в спадщині великих педагогів минулого та сучасній системі освіти (Я.-А. Коменський, К. Ушинський, Я. Корчак, Б. Спокк, В. Сухомлинський, А. Макаренко, Т. Лубенець, Н. Лубенець, О. Захаренко, Ш. Амонашвілі, С. Русова, Р. Штайнер, О. Савченко, З. Плохій, М. Монтессорі, П. Кергомар, Ж.-О. Декролі, А. Богуш, І. Бех, О. Байер тощо).

4. Структура навчальної дисципліни

Назви тематичних розділів і тем	Кількість годин				
	денна форма				
	усього	у тому числі			сам.роб. інд.завд.
л		п	лаб.		
1	2	3	4	5	6
Розділ 1. Сучасна освітня парадигма. Нові підходи до освіти дітей в Україні та інструменти їх реалізації					
Тема 1. Освітні парадигми, їх розвиток у різних суспільствах	12	2	2		8
Тема 2. Сучасна освітня парадигма в Україні та шляхи її реалізації. Базовий компонент дошкільної освіти	12	2	2		8
Тема 3. Принцип дитиноцентризму в сучасній освіті	10	2	2		6
Разом за розділом 1	34	6	6	-	22
Розділ 2. Реалізація принципу дитиноцентризму в досвіді іноземних країн, у спадщині великих педагогів минулого (вітчизняних та зарубіжних) та в сучасній системі освіти					
Тема 4 – 5. Ідеї дитиноцентризму в освітніх системах інших країн	28	4	4	-	20
Тема 6 – 7. Застосування ідей дитиноцентризму в спадщині великих педагогів минулого (вітчизняних і зарубіжних) та сучасній системі освіти	28	4	4	-	20
Разом за розділом 2	56	8	8		40
<i>Усього годин</i>	90	14	14	-	62

5. Теми лекційних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Освітні парадигми, їх розвиток у різних суспільствах	2
2	Сучасна освітня парадигма в Україні та шляхи її реалізації	2
3	Принцип дитиноцентризму в сучасній освіті	2
4 – 5	Ідеї дитиноцентризму в освітніх системах інших країн	4
6 – 7	Застосування ідей дитиноцентризму в спадщині великих педагогів минулого (вітчизняних і зарубіжних) та сучасній системі освіти	4
Разом		14

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Освітні парадигми, їх розвиток у різних суспільствах	2
2	Сучасна освітня парадигма в Україні та шляхи її реалізації	2
3	Принцип дитиноцентризму в сучасній освіті	2
4 – 5	Ідеї дитиноцентризму в освітніх системах інших країн	4
6 – 7	Застосування ідей дитиноцентризму в спадщині великих педагогів минулого (вітчизняних і зарубіжних) та сучасній системі освіти	4
Разом		14

7. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Освітні парадигми, їх розвиток у різних суспільствах	8
2	Сучасна освітня парадигма в Україні та шляхи її реалізації	8
3	Принцип дитиноцентризму в сучасній освіті	6
4 – 5	Ідеї дитиноцентризму в освітніх системах інших країн	20
6 – 7	Застосування ідей дитиноцентризму в спадщині великих педагогів минулого (вітчизняних і зарубіжних) та сучасній системі освіти	20
Разом		62

Індивідуальне дослідницьке завдання

Зробити дослідження на одну з тем, написати есе (2 – 3 сторінки) як результат дослідження і підготувати виступ (представити у вигляді презентації на 10 – 12 слайдах) з такої тематики, наприклад:

1. У чому полягають спільні та відмінні риси сучасної української парадигми освіти та освітніх парадигм попередніх історичних періодів розвитку суспільства (1 – 2 на вибір).

2. Порівняти принцип «дитиноцентризму» і «дидактоцентризму» в різних системах освіти, виділити основні розбіжності, навести приклади (якщо потрібно).

3. Знайти і визначити спільні риси в педагогічній спадщині В. Сухомлинського та О. Захаренка.

4. Визначити ідеї дитиноцентризму в поглядах К. Ушинського, які можна віднести до педагогіки (окремо) та до психології (окремо).

5. Знайти спільні та відмінні риси принципу дитиноцентризму в системах дошкільної освіти України і Німеччини.

6. Знайти спільні та відмінні риси принципу дитиноцентризму в системах дошкільної освіти України і Фінляндії.

7. Порівняти, знайти спільні та відмінні риси реалізації принципу дитиноцентризму в системах освіти різних країн світу (на вибір 3 – 4 країни).

* Можна зробити дослідження з будь-якої іншої теми щодо порівняння, знаходження спільних і відмінних рис та способів реалізації принципу дитиноцентризму в системах освіти іноземних країн, у спадщині великих вітчизняних педагогів минулого чи з сучасного педагогічного досвіду.

Критерії оцінювання ІНДЗ

Індивідуальне дослідницьке завдання оцінюється такою кількістю балів:

№ за/п	Критерії оцінювання індивідуального дослідницького завдання	Кількість балів
1	Якість дослідження (глибина та повнота розкриття теми)	0 – 10

2	Дотримання академічної доброчесності (відсутність плагіату)	0 – 5
3	Якість оформлення виступу (естетичність та лаконічність оформлення презентації)	0 – 5
	Сума	0 – 20

8. Види контролю і система накопичення балів

Поточний контроль знань							Інд. завд.	Залік	Сума
Атестація № 1 (30 балів)			Атестація № 2 (30 балів)						
<i>Розділ 1</i>			<i>Розділ 2</i>						
Тема 1	Тема 2	Тема 3	Тема 4	Тема 5	Тема 6	Тема 7			
10	10	10	7	8	7	8	20	20	100

Критерії оцінювання знань здобувачів освіти з навчальної дисципліни «Реалізація принципу дитиноцентризму в сучасній освіті»

Шкала оцінювання: національна та ECTS

За шкалою ECTS	За 100-бальною шкалою	За 12-бальною шкалою	За національною шкалою		Критерії оцінювання
			Екзамен/ диференційовані залік	Залік	
A	90 – 100 (відмінно)		5 (відмінно)	Зараховано	Здобувач освіти має гнучкі знання в межах вимог навчальної програми, аргументовано використовує їх у різних ситуаціях, уміє знаходити інформацію та аналізувати її, ставити і розв'язувати проблеми. Уміє самостійно аналізувати, оцінювати, узагальнювати опанований матеріал, самостійно користуватися джерелами інформації, приймати рішення. Показує сформовані загальні та професійні компетентності
B	85 – 89 (дуже добре)		4 (добре)		Здобувач освіти добре володіє

C	75 – 84 (добре)				вивченим матеріалом, застосовує знання в стандартних ситуаціях, уміє аналізувати й систематизувати інформацію, використовує знання із самостійною і правильною аргументацією. Показує обізнаність щодо змісту навчального матеріалу; показує знання вікових та психологічних особливостей розвитку дітей дошкільного віку; але допускає незначні помилки у процесі вирішення педагогічних проблем щодо реалізації принципу дитиноцентризму в конкретних ситуаціях
D	70 – 74 (задовільно)				Здобувач освіти відтворює основний навчальний матеріал, допускає помилки й неточності, слабка орієнтація у змісті навчального матеріалу; фрагментарність знань щодо реалізації БКДО та принципу дитиноцентризму в сучасній освіті; фрагментарність знань прикладів застосування дитиноцентричного підходу в педагогічній спадщині минулого, досвіді іноземних та сучасних педагогів
E	60 – 69 (достатньо)		3 (задовільно)		
FХ	35 – 59 (незадовільно – 3 можливістю повторного складання)		2 (незадовільно)		Не зараховано
F	1 – 34 (незадовільно – 3 обов'язковим повторним курсом)				Не зараховано

9. Рекомендована література

Основна:

1. Базовий компонент дошкільної освіти: нова редакція. Презентація. 2020. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/doshkilna/2020/21.12/bazovyy%20komponent%20doshkillya.pdf>.

2. Богуш А. Світ дитинства. Комплексна освітня програма для дошкільних навчальних закладів. Київ: Мандрівець, 2018. 198 с.

3. Газіна І. О. Інноваційні технології в освітній діяльності закладів дошкільної освіти: навч.-метод. посіб. для студентів галузі знань 01 Освіта /

Педагогіка, спец. 012 Дошкільна освіта, ступінь вищ. освіти бакалавр. Кам'янець-Поділ. нац. ун-т ім. Івана Огієнка. Кам'янець-Подільський: Панькова А. С., 2021. 208 с.

4. Гончаренко А. М., Дятленко Н. М. Програма підтримки розвитку дитини дошкільного віку «Стежина». Комплексна альтернативна освітня програма для закладів дошкільної освіти, що працюють за вальдорфською педагогікою / Міжнар. асоц. вальдорф. педагогіки у Центр. та Схід. Європі (ІАО), Асоц. вальдорф. ініціатив в Україні. 2-ге вид., допов. Київ: НАІРІ, 2022. 254 с.

5. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології: підручник. 4-е видання, виправлене. Київ: «Академвидав», 2018. 304 с.

6. Дослідницька робота студентів: навчально-методичний посібник для здобувачів вищої освіти спеціальності 012 «Дошкільна освіта» / Укл. Дичківська І. М., Горопаха Н. М., Козлюк О. А., Косарева О. І., Маліновська Н. В., Павлюк Т. О., Руденко Н. М., Степанова О. І., Шадюк О. І.; За заг. ред. І. М. Дичківської, О. А. Козлюк. Рівне : РДГУ, 2018. 108 с.

7. Концепція Нової української школи [Електронний ресурс] / Сайт Міністерства освіти і науки України. – Київ, 2016. – 34 с. – Режим доступу: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf>.

8. Методичні рекомендації до Базового компонента дошкільної освіти (Державного стандарту дошкільної освіти). 2021. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/uploads/public/605/0be/86b/6050be86b4f68482865820.pdf>.

9. Міжнародна Конвенція про права дитини: за станом на: поточна редакція від 20.11.2014 р. Генеральна Асамблея ООН від 21.12.1995 р. Офіційне видання. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_021.

Додаткова:

1. Базовий компонент дошкільної освіти в Україні. Підвищення кваліфікації педагогічних працівників щодо впровадження оновленого Базового компонента дошкільної освіти. 2023. URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/doshkilna-osvita/bazovij-komponent-doshkilnoyi-osviti-v-ukrayini>.

2. Богуш А. Дитиноцентризм Василя Сухомлинського в педагогічному вимірі століття Науковий вісник МНУ імені В. О. Сухомлинського. – Педагогічні науки. – № 3 (62), вересень 2018. Т. 1. С. 17 – 21.

3. Гребінь С. М. Реалізація дитиноцентризму як базового підходу Нової української школи: методичні рекомендації. Запоріжжя: ЗОІППО, 2021. С. 80 – 83.

4. Гребінь С. М. Реалізація принципу дитиноцентризму в педагогічній спадщині минулого. *Актуальні питання природничо-математичної освіти*. Випуск 2(18). Суми: СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2021. С. 156 – 162.

5. Дичківська І. М., Косарева Г. М. Формування толерантного ставлення до дітей з особливими потребами в умовах інклюзії. Монографія. Рівне: Видавець О. Зень, 2019. 252 с.

6. Дичківська І. М. Науково-методична система підготовки майбутніх вихователів до інноваційної педагогічної діяльності. *Інноватика у вихованні*: Зб. наук. пр. Вип. 7. Том 1 / упоряд. О. Б. Петренко; ред. кол.: О. Б. Петренко, Т. С. Ціпан, Н. М. Гринькова та ін. Рівне: РДГУ, 2018. С. 62 – 74.

7. Дичківська І. М. Соціальний розвиток дитини. Діти четвертого року життя: [інновації дошк. освіти, метод. рек., зразки-орієнтири занять]. Київ: Генеза, 2019. 87 с.

8. Дослідницька робота здобувачів вищої освіти: навчально-методичний посібник для студентів спеціальності 016 «Спеціальна освіта» / Укл. І. М. Дичківська, О. А. Козлюк, Г. М. Косарева, О. І. Косарева, Т. О. Павлюк, Н. М. Руденко, О. І. Степанова, Н. Ф. Федорова, О. В. Войтович, О. І. Юрчук; За заг. ред. І. М. Дичківської, О. А. Козлюк. Рівне: РДГУ, 2019. 112 с.

9. Косенчук О. Дитина в соціумі. Впроваджуємо Базовий компонент дошкільної освіти». *Дошкільне виховання*, 2021. № 4. С. 3 – 8. URL: https://mon.gov.ua/storage/app/media/doshkilna/2021/Pidvyshchennya%20kvalifikatsiyi/15.04/Dv_2021-04-Kosenchuk.pdf.

10. Поніманська Т. І. Дошкільна педагогіка: підручник. 4-е видання, перероблене. Київ: ВЦ «Академія», 2018. 408 с.

11. Сухомлинський В. О. Вибрані твори у 5 томах / В. О. Сухомлинський. – Т. 3. – К.: Рад. шк., 1997. – 670 с.

12. Чепелева Н. Дитиноцентризм у суспільстві: психологічний стан та установи батьків. *Вісник Львівського університету. Серія психологічні науки*. Випуск 12. Львів, 2022. С. 123 – 129.

Інформаційні ресурси:

1. Курс «Реалізація принципу дитиноцентризму в сучасній освіті» в системі електронного забезпечення навчання Moodle. URL: <https://epkmoodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=1025>.

2. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>.

3. Новий Державний стандарт початкової загальної освіти. 2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/688-2019-%D0%BF#Text>.

4. Сайт Міністерства освіти і науки України. URL: <http://mon.gov.ua/>.

5. Сайт «Нова українська школа». URL: <http://nus.org.ua/>.

6. Сайт «Освіта». URL: <https://osvita.ua/school/56885/>.

7. Сайт журналу «Практика управління дошкільним закладом». URL: <https://ezavdnz.mcfr.ua/book?bid=37876>.

8. Сайт журналу «Вихователь-методист дошкільного закладу». URL: <https://emetodyst.mcfr.ua/870808>.

9. Підвищення кваліфікації. Дошкільна освіта. Підвищення кваліфікації педагогічних працівників щодо впровадження оновленого Базового компонента дошкільної освіти (Державного стандарту дошкільної освіти). Вебінари. 2021. URL: <https://mon.gov.ua/ua/tag/pidvishennya-kvalifikatsiyi-doshkilna-osvita>.